

Ludmila Ulițkaia

Trupul sufletului

Traducere din rusă și note de
LUANA SCHIDU

HUMANITAS
fiction

Prietenele

N-am nevoie de alții...

În loc de prefață

Prietene amazoane, fete, băbuțe,
în cizmulițe peștrițe, în galoși, în sandale, desculțe,
cântând fără griji în horă, în șir indian, zgomo-
toase, țipând ascuțit uneori
se tot rotesc, și saltă, și dansează ba twist, ba cadril.
Dansurile lumii sunt sacre,
iar cântecul lor este astfel, că pe bolnavi îi lecu-
iește, iar pe copii îi adoarme,
Dar pe morți nu-i poate aduce înapoi,
deși poate-o să-nvețe curând.
Ce minunate-s suratele purtând cununi în păr
și cele rase-n cap,
cu țeasta ca un glob de fildeș strălucind,
cu părul încâlcit, cu cozi împletite, cu bucle deli-
cate în scăpărări de hiacint,
pe picioare ușoare, una pe poante, alta-ntr-un salt,

una în scaun cu rotile, iar în spate, prietena în
cârje, după o apoplexie.

Saltă fete cu sâni ascuțiți,
saltă și cele cu sâni grei, și sfârcurile de culoarea
prunei își iau zborul, jucând,
fete cu pieptul plat saltă, acoperindu-și rușinea
cu mâinile ca o crenguță de mărar...

Vă iubesc, prietene, pentru veselia și sinceritatea
voastră,

pentru bunătate și mărinimie,
pentru sentimentul acesta matern, cu care
vă aplecați spre cel mic și slab, că-i doar un șoricel,
că-i doar o broscuță,
darămite un pui de om.

Tanka, Zoia, Larisa, trei Natașe, Diana, Irina,
Katia-Lena, Tamara, Ilana, Kristina, și Hanna-
Maria;

Nastia, Katia, Kioko... Mașa, Mașa, firește, era
să uit, fiindcă a plecat de atâta vreme,
încât copiii au făcut copii și au crescut nepoții...
iar cele care au plecat fac horă mai sus, doar să-ți
ridici privirea

și o să vezi călcâiele vesele sau tălpile delicate ale
celor duse și albeața giulgiurilor –
Vera, Katia și Olea, Tamara, Gaiane și Marina,
Irina și Natalie...

Împreună ne-am dus viața, purtându-ne pe brațe
tristețile,
ajutându-ne una pe alta să cărăm geamantane,
sicrie și cartofi,
plângându-ne una la pieptul alteia toate pasiuni-
nile-suferințele,
toate înșelările, avorturile, trădările, căutările,
rușinoasa invidie.

Ne-am învățat unele pe altele să iertăm, dar mai
întâi ne-am alungat bărbații,
și i-am înșelat, și i-am mințit, și am făcut asemenea
lucruri,
că apoi am stat în genunchi înlăcrimate și am
implorat,
și am așteptat una de la alta iertare și milă, ali-
nare de soră și prietenie.

N-am nevoie de alții, le iubesc pe aceste aeriene,
înțelepte,
nerușinate, seducătoare, mincinoase, minunate,
superstițioase și credincioase,
cele mai deștepte și cele dezarmant de proaste, de
la care și îngerii din cer ar avea de învățat...
Am nevoie de voi, așa cum sunteți – și ca voi
sunt și eu.

Dragonul și pasărea Phoenix

Când mai era doar o săptămână, dar nimeni n-avea de unde să știe asta, Zarifa a rugat-o pe Musea să formeze un număr și a început imediat să-i dicteze cifrele.

— Ce memorie excelentă ai, s-a minunat Musea pentru a o mia oară.

Dar Zarifa se obișnuise de mult cu această admirație și a zis destul de sever: „Fă-mi legătura.“

Zarifa avea un secretar, dar Musea îndeplinea treburile de secretariat mai bine decât orice secretar. Până și engleza ei era mai bună decât a secretarului, ba chiar mai bună și decât a Zarifei înseși. La fel și rusa, franceza și chiar greaca de ceva vreme, dar acum asta nu mai avea importanță.

A format numărul cu prefix necunoscut, a răspuns un bărbat cu un „Alllou“ lung, cântat, și ea a

dus receptorul la urechea Zarifei, ca aceasta să nu se ridice. Zarifa a vorbit în azeră, și glasul i s-a umplut de forță și tandrețe. Musea înțelegea un pic limba asta, deși n-o vorbise niciodată – învățase la o școală rusească dintr-un orășel armeano-azer pe atunci pașnic, și la școala aceea erau jumătate ruși, iar cealaltă jumătate copii armeni și azeri ai celor mai educați oameni din oraș, dintre aceia care înțelegeau că pentru a avea o educație bună trebuie să te duci în Rusia. Spre sfârșitul studiilor, copiii vorbeau rusește aproape la fel de bine ca profesorul Aliev, rusofil și comunist înflăcărat. Școala asta fusese la origini rusească, și prima școală de fete din întregul Karabah. Și profesorii erau parcă înadins aleși bătrâni, ca niște exponate de muzeu. Profesorii și elevii se distingeau prin aceeași trăsătură: în munca de șlefuire a limbii lui Pușkin și Tolstoi, diferențele armeano-azere parcă păleau, erau egali în nonapartenența lor la marea cultură rusă... Zarifa terminase aceeași școală cu opt ani mai devreme decât Musea, dar se cunoscuseră mult mai târziu, la Moscova.

Orașul lor natal din Karabah era din vremuri străvechi blând, dar hotărât împărțit în cel de sus și cel de jos, armean și azer, toți trăiau oarecum ca la țară – în curte, pe uliță. Din când în când aveau loc căsătorii mixte, și de fiecare dată era un eveniment special, un eveniment care stârnea o mare tulburare printre rude și vecini. De ce se tulburau? Ooo, asta-i

altă poveste... Căsătoriile cu ruși, nu se știe de ce, nu făceau atât de tare sângele să fiarbă.

Musea asculta convorbirea. Se pare că Zarifa își sunase fratele să vină, s-a auzit denumirea aeroportului din apropiere. Și i-a mai cerut ceva Zarifa fratelui ei, dar Musea n-a reușit să prindă în ce consta rugămintea, a prins doar cuvântul „dragon“ și a crezut că s-a înșelat... Ce dragon? La sfârșitul convorbirii, Zarifa a spus în rusă: „Vino, Said. Și grăbește-te...”

Musea a luat telefonul. Zarifa nu-i ordonase să plângă. Nici una n-a scos un cuvânt. Musea a pus o mână albă ca de porțelan pe tăblia noptierei de spital și a început să verse lacrimi în tăcere.

Erau aproape doi ani de când dăduse boala asta nenorocită peste Zarifa. La început s-a tratat la München, acolo au operat-o, apoi au trimis-o în Israel, unde a făcut chimio și radioterapie, iar acum o mutaseră în Cipru, unde Zarifa își cumpărase de mult o casă pentru desfătări de vară... Fiecare a gestionat lucrurile în felul ei: Zarifa a luptat până la sfârșit, iar Musea, pierzându-și încrederea în medici, s-a încurcat cu două vrăjitoare armene, două bătrâne surori înveșmântate de la urechi și dinți până la glezne, și noaptea, când Zarifa o trimitea acasă, la culcare, Musea se sfătuia în taină cu ele pe Skype. Le puneă o întrebare deloc simplă: nu era vorba despre vindecarea Zarifei, ci despre procesul complex al

înlocuirii unui suflet cu altul. Surorile i-au trimis nu știu ce ulei special, cu care să-și ungă picioarele. Cea mai în vârstă dintre ele, Margo, i-a spus că o astfel de înlocuire e posibilă – avuseseră o mamașă care plecase în locul fiului ei. Vrăjitoria lor funcționase într-un mod șiret: băiatul supraviețuise, fusese vindecat la Moscova de academicianul Vorobiov de o boală de sânge fatală, iar mamașă nimerise sub un tramvai, care a lovit-o mortal exact în clipa în care se vindeca băiatul...

Musea terminase Institutul Pedagogic din Moscova, era licențiată în filologie, citită, și în minte i-a venit inevitabil Berlioz: vrăjitorie, tramvai, ulei.¹

— Tare bun băiat a fost, a plecat la armată, iar acum e la închisoare, i-a spus una dintre surori, și a doua a adăugat: nu mai împrăștia bârfe... – există minuni, există!

Vreme de trei luni lucrurile au mers din rău în mai rău, și minunea nu se petrecea; Musea și-a făcut un plan: dacă vrăjile n-o ajută să facă acest schimb și Zarifa se prăpădește, se duce după ea. Tramvai, ce-i drept, nu era în orașul cipriot, dar era marea, care își foșnea valurile chiar sub ferestrele ei, propunându-și serviciile diverse – și-apoi, nici bătrânul ștreang nu-l desființase nimeni. De ce norocul

---

1. Trimitere la romanul *Maestrul și Margareta* de Mihail Bulgakov.

dintotdeauna al Zarifei – o, cât de bine îi mersese toată viața! – își întorsese fața de la ea și voia să-i ia brusc tot ce îi fusese dat înainte cu atâta generozitate, la asta se gândeau amândouă, fiecare în felul ei. Dar Zarifa își făcea un bilanț mental, străduindu-se să descopere unde greșise, în timp ce Musea nu-și bătea capul cu cine știe ce motive de demult, în ea erau și foc, și sânge, și apă, seneau în diferite proporții, și greșeli nu erau, dar era o deznădejde apăsătoare.

— Nu mai plescăi. Mai bine mănâncă, uite, Katia a adus sarmale...

Katia era cea mai bună fată în casă de pe lume, adusă de la Moscova. Zarifei îi plăcea să aibă tot ce era mai bun, știa valoarea ceasurilor, a briliantelor, a stilourilor, a mașinilor. Și a oamenilor.

Aici Musea a izbucnit în plâns de-a binelea. Zarifa nu mai mânca de o săptămână, nu mai punea firimitură în gură, doar bea un pic, iar în săculețul de plastic nu mai curgea un lichid rozaliu, ci roșu-aprins. În mintea Musei au scăpărat iar vechile gânduri tulburi: sânge-suflet-viață se revărsau, și curgeau prin perfuzia cu ser fiziologic, ca un fel de apă măloasă... Dacă ar fi fost după ea, și-ar fi dat propriul sânge.

— Mănâncă tu, eu trebuie să mai dau un telefon... a ordonat Zarifa. Am treabă...

— Ce treabă? s-a neliniștit Musea.

Calitatea asta a ei stupid-fermecătoare – totala neînțelegere a laturii pragmatice a vieții – îi plăcuse întotdeauna foarte mult Zarifei. Și și-a mângâiat prietena pe piciorul mătăsos expus... Nu era nici un fir de păr pe trupul Musei, încă din tinerețe, bunica ei o învățase să se epileze cu piatră ponce până la o netezime ca de gheață.

După un declin îndelung, Zarifa a avut o creștere bruscă de energie. Din nou a arătat cu degetul spre telefon:

— Sun-o pe nevasta lui Reichman, spune-i să vină să-și ia rămas-bun...

— Ce zici... Ce rămas-bun...

— Ei, spune-i ce vrei, numai să vină... O să stea Katia cu mine la noapte, tu odihnește-te, n-ai dormit de trei nopți. Vino la prânz, iar pe la unsprezece să vină Katia...

Se căsătoriseră cu douăzeci de ani în urmă, la Amsterdam. Zarifa cocea de mult planul ăsta: s-a făcut că locuiește în Olanda, și-a deschis acolo o filială a firmei sale și a cumpărat, în cele din urmă, o casă confortabilă în Amsterdam, pe malul râului Amstel, la doi pași de teatrul De Kleine Komodie.

După toate aceste mișcări preliminare, în care planurile matrimoniale se amestecau cu cele de afaceri, a cerut-o în căsătorie pe Musea. Trăiau de cinci

Cuprins

PRIETENELE

Nu am nevoie de altcineva...	
<i>În loc de prefață</i>	7
Dragonul și pasărea Phoenix	11
Alisa cumpără moartea	33
Străina	54
Binecuvântați fie cei ce.....	89

TRUPUL SUFLETULUI

Nici o lecție neînvățată...	
<i>În loc de prefață</i>	109
Leșuri lunecând ușor, unde-o fi sufletul lor... ..	111
Aqua Allegoria	117
În doi	126

Om în peisaj montan	131
Ava	152
Autopsia	162
Serpentina	177